

Uw tuin in de 21ste Eeuw in Vlaanderen

Bron voor méér biodiversiteit

Méér met minder

www.velt.be

annick.hollebeke@telenet.be

Van waar komt "tuin" ?

- Tuin = omheind stuk grond
- Omheining was een houtkant
  - Grensafbakening
  - Windscherm
  - Brandhout
  - Voedsel
  - Medicijn
  - Nutshout
- Binnen de omheining
  - Groenten
  - Fruit - bessen
  - Kruiden
    - Culinair
    - Medicinaal
    - Cosmetisch

annick.hollebeke@telenet.be

19de – 20ste Eeuw

- Erfafscheidingen=hagen, heggen, houtkanten
  - Zeer divers, veel bloesems = veel bijen, vlinders, hommels = veel insectenetende vogels.
  - In najaar veel bessen = veel vogels die overwinteren.
  - In lente veel nestgelegenheid/beschutting voor vogels.
- Velden vol akkeronkruiden
  - Korenbloem, papaver, kamille (diverse éénjarigen)
- Veel poelen in weilanden
  - Zeer rijke biodiversiteit (amfibieën, libellen ...)

annick.hollebeke@telenet.be

In de 20ste Eeuw

- Poelen gedempt
  - Automatische drinkpompen
  - Met het verdwijnen van de poelen, verdwenen de braamstruwelen, verdwenen de Europese boomkikkers (*Hyla arborea*)
- Erfafscheidingen
  - "pinnekesdraad" in weiland
  - Bekaertsdraad met klimop in privétuinen
- Graanakkers werden maisakkers
  - Enkel duiven en kraaien kunnen overleven op maïskorrels. Geelgors, veldleeuwerik, patrijs vinden geen voedsel meer.

annick.hollebeke@telenet.be

NU: groen uiterst schaars

- Vlaamse tuinen sinds jaren '90
  - Immergroen = nooit meer kleur
  - Minimalistischer = steeds meer grijs
  - Niet eetbaar = meer gif
- In steden en dorpskernen, alsmar minder plaats voor groen (straatbomen, stadstuinjes ...):
  - Huizen worden appartementen, tuinen worden garageboxen
  - Lichtinval in de huizen
  - Zonnepanelen
  - Parkeerplaatsen
  - Bevolkingsaan groei (tegen 2030, 500.000 Vlamingen meer)
  - Vlaanderen wordt 1 grote stad, minder buitengebied

annick.hollebeke@telenet.be

Alles komt terug

- Frou frou, bloemetjes behang, bloemenjurkje van oma ...
- De vraag naar volkstuinjes
- Moestuiniëren
- Groenten in potten kweken
- MAAR
  - Siertuinen blijven strak, minimalistisch
  - Buxus, mosvrij gazon en grijze verhardingen(natuursteen uit China)
  - codewoord blijft voorlopig:
    - "Privacy" ipv "Voedselvoorziening"

annick.hollebeke@telenet.be

Waarom groen in de stad ?

- Groen heeft grote impact op welzijnsgevoel
- Rustgevend element in hectisch stadleven
- Groen neemt stof op, filtert de lucht door fotosynthese
- Zorgt voor verkoeling in de zomer
- Groen brengt leven in de stad
  - Vogelconcert in de lente
  - Seizoen gevoel
  - Herfstverkleuring

annick.hollebeke@telenet.be

Herfstverkleuring in Berlijn

Hoe krijgen we terug groen in de stad ?

- Gevelgroen
  - Hangende tuinen
  - Tegeltuinen
  - Bakken en zakken
- Erfafscheidingen
  - Anders en creatiever
- Verhardingen
  - Minder
  - Enkel functioneel
  - Waterdoorlatend

annick.hollebeke@telenet.be

Gevelgroen

- Gevelplanten vervangen bomen in kleine tuinen en straten
- Op een kleine plek, groot volume groen=aantrekkelijk voor inheemse fauna
  - Bloeiende en besdragende soorten (kamperfoelie, wilde wingerd, klimop...)
  - Leverancier nectar voor diverse insecten
  - Trekken veel vogels aan (schuilplaats en nestgelegenheid voor o.a. winterkoninkje)
- Gevelgroen = thermische en akoestische isolatie

annick.hollebeke@telenet.be

De "hangende tuinen" van Patric Blanc

- Concept:
  - Bebouwde stad verzoenen met natuur, zonder extra plaats in te nemen
- Voordelen:
  - Brengen groen waar men het onmogelijk acht (hoge flatgebouwen, binnentuinen...)
  - Ruimtebesparend groen (tegen 2030, wereldwijd 5,1 miljard mensen in steden)
  - Geen bevestiging aan de gevel
  - Maken gevelgroen hip en trendy
- Nadelen:
  - Niet zo ecologisch (permanente bevoeiing water en voedingsstoffen)
  - Weinig inheemse flora

annick.hollebeke@telenet.be

M
a
d
r
i
d

- Winkel van Ann De Meulemeester in Seoul

annick.hollebeke@telenet.be

Sportplaza Mercator Amsterdam Copijn Tuin- en Landschapsarchitecten

annick.hollebeke@telenet.be

Tegeltuintjes

- Klimplant
  - Zelfhechter=klimpop, wingerd, klimhortensia
  - Ranker=druif, clematis, passiebloem
  - Slingerplant=blauwe regen, kamperfoelie, bruidssluijer
- Struik/heester
  - Plant met buigzame takken= klimroos, winterjasmijn
  - Leifruit
  - Kleinere heesters=forsythia, viburnum, heesterrozen ...

annick.hollebeke@telenet.be

Boom/struik of haag tegen de gevel

- Sering
- Kiwi
- Vijg
- Ligustrum

Klimplanten méér dan "gevelgroen"

- Begroeien van daken, tuinhuisjes, carports, containerklassen...
  - Ramblerrozen
    - Rosa Wedding day
    - Rosa filipes
    - Rosa Bobby James
    - Rosa Sir Cedric Morris
  - Hop, bruidssluijer
- Begroeien van schuttingen
  - Doornloze bramen
  - Japanse wijnbes
  - Zwarte framboos

annick.hollebeke@telenet.be

Bakken en zakken

- Vaste plantenbakken aan de gevel op verschillende verdiepingen
- Plantenzakken voor “moestuin-tuinieren” op terras van bestaande woningen
  - Voordelen:
    - Niets uitbreken
    - Designlook
    - Tijdelijk
    - Breekt effect van veel verharding

annick.hollebeke@telenet.be

annick.hollebeke@telenet.be

annick.hollebeke@telenet.be

bevestigingsystemen

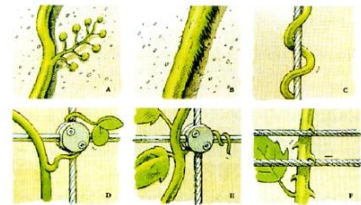

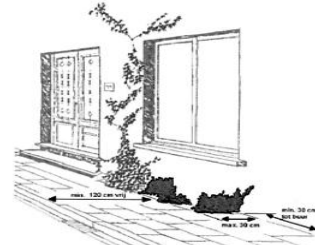
Fig. 4: Klimplanten aan hun klimhulpen naargelang hun klimmanier (Jakob7, 2002).
Legende: A-B: Zelfhechters, C: Slingerplant of seinder, D: Bladsticker, E: Bladanker,
F: Scanklimmer

Kies de juiste klimsteun

annick.hollebeke@telenet.be

Wettelijke bepalingen

Groen in de stadstuinjes

- Bij nieuwbouw/verbouwingen = spaar/integreer bestaande bomen, struiken
- Save the city gardens
  - Organisatie in Brussel die ijvert om tuinen niet langer te beschouwen als potentiële bouwpercelen
  - Oude stadstuinen = groene long voor de volledige buurt

annick.hollebeke@telenet.be

Grensafluitingen anders bekeken

- Groen scherm in zomer, dichte takken in winter
- Eetbare haag
- Talud met grond uit eigen tuin
- Stapelmuurtjes
- Speelbosje
- Houtwal
- Fencing (met eetbare "slingerplanten")

annick.hollebeke@telenet.be

Speelbosje, stapelmuurtje, eetbare haag

annick.hollebeke@telenet.be

"Privacy" doodt de biodiversiteit

- Hermetisch afgesloten tuin
  - geen egels, padden
  - veel slakken=veel vergif=geen vogels
- Waar en wanneer wil je "privacy"
  - terras, zwembad
  - zomer
- Arbeidsarme tuin
  - minder gazon, minder buxus
  - meer bomen en struiken=meer vogels=minder pesticiden
  - vogelconcert (zwartkop houdt van dicht struikgewas en hagen)

annick.hollebeke@telenet.be

Lusttuin voor gevederden

- Bessen van hulst, meidoorn, taxus, lijsterbes=goed voor lijsterachtigen (kramsvogel, koperwiek, grote lijster, merel)
- Gelderse roos
- Bottelrozen
- Gele kornoelje
- Appelbes
- Sleedoorn

annick.hollebeke@telenet.be

Nog meer struiken met bessen

- Klimop met zwarte vruchten (bloet laat !!)
- Cotoneaster met rode vruchten
- Kardinaalsmuts
- Hertshooi
- Mahonia aquifolium 'Apollo'
- Esdoornhaag met lijsterbes
- Inlandse vogelkers met krentenboompje

annick.hollebeke@telenet.be

Groenblijvende heg

- Taxus
- Hulst
- Lonicera japonica 'Halliana'
- Lonicera fragrantissima (winterbloeiër)
- Jeneverbes
- Bolklimop
- Ligustrum (semi-groenblijvend)

annick.hollebeke@telenet.be

Eetbare heg

- Hazelaar
- Vlier (paarse variant)
- Gele kornoelje
- Hondсроos, egelantier, bosroos (bottels)
- Bramen, braambozen, Japanse wijnbes, zwarte framboos, herfstframbozen
- Bessenstruiken (rode, roze, witte, zwarte, stekelbes...)

annick.hollebeke@telenet.be

Heg met "wintercharme"

- Sierstrobes
- Viburnum bodnantense 'Dawn'
- Gele kornoelje
- Forsythia
- Cornus sanguinea 'Winter Fire'
- Cornus sericea 'Flaviramea'
- Lonicera fragrantissima

annick.hollebeke@telenet.be

"Zichtbelemmerende" heg

- Carpinus
- Fagus (behoudt zijn blad tot er nieuwe knoppen zijn)
- Deutzia
- Meidoorn
- Takken van wilgen dicht bijeen
- Clematis tangutica (tegen fencing)

annick.hollebeke@telenet.be

Speelbosje achteraan in de tuin (delen met de buren)

- Berkenbosje=collectie witte stammen (Tates Modern London)
- Gemengd bosje met vier, krentenboompje, Gelderse roos, sleedoorn, els ...
- Onderbegroeiing:
  - Bosanemone
  - Look-zonder-look
  - Fluitenkruid
  - Boshyacinten
  - Varens

annick.hollebeke@telenet.be

Verhardingen

- Niet meer dan nodig
- Hoe meer belopen/bereden, hoe minder onderhoud

annick.hollebeke@telenet.be

Geen te strakke afboordingen

annick.hollebeke@telenet.be

Kies de juiste materialen

- Waterdoorlatend
- Ecologische voetafdruk
- Recuperatie materiaal
  - hakselhout
  - boomschijven
  - stapstenen
  - oude stenen uit verbouwingen

annick.hollebeke@telenet.be

Hout kan ook ...

annick.hollebeke@telenet.be

Op naar meer biodiversiteit in Vlaanderen

Van grijs naar groen
Van minder naar meer
Van strak naar volmond ...

annick.hollebeke@telenet.be